

TIT - MTT Hevesy György Kémiaverseny, megyei forduló, 2012.
Javítókulcs a 8. osztályosok feladatlapjához

1. feladat

- a) C (1)   b) H₂O (1)   c) M (vagy 3.) (1)   d) F₂, Ar 2 x 1 (2)
e) HCl, H₂S, PH₃, SiH₄, C₂H₆ ebből legalább 2 (2)
f) (P³⁻), S²⁻, Cl⁻, Na⁺, Ca²⁺, Sr²⁺ ebből legalább 2 (2)
g) H₂S (1)

Összesen: **10 pont**

2. feladat

- a) HNO₃, H₂SO₄   b) CO₂, SO₂   c) NH₃   d) H₂SO₃, H₂CO₃, HNO₃
Minden helyesen választott vegyület 1-1 pont.

Összesen: **8 pont**

3. feladat

1. <   2. >   3. <   4. =   5. >   6. =   7. >   8. <   9. >   10. >   11. >   12. >

Összesen: **12 pont**

4. feladat

- a) A molekulaszámot az azonos térfogatú gázok moláris tömege (1-1 móljának tömege) szabja meg:

$$M(\text{NO}_2) = 46 \text{ g/mol}; \quad M(\text{SO}_2) = 64 \text{ g/mol}; \quad M(\text{Cl}_2) = 71 \text{ g/mol}.$$

Azonos tömeget (pl. 10 g-ot) véve, a gázok anyagmennyisége:

$$n(\text{NO}_2) = \frac{10}{46} \text{ mol}; \quad n(\text{SO}_2) = \frac{10}{64} \text{ mol}; \quad n(\text{Cl}_2) = \frac{10}{71} \text{ mol}$$

A legkevesebb gáz a klórt tartalmazó hengerben van. (A tört értéke itt a legkisebb.) (3)

A szöveges indoklás is elfogadható.

b) A három gáz közül a Cl₂ zöldessárga, a NO₂ vörösesbarna, a SO₂ színtelen. (3)

c) Mindkét hengerben a festék elszíntelenedik. (1)

d)

A kén-dioxid a festék anyagát ~~oxidálja~~, mivel a kén-dioxid jó ~~redukálószer~~ (2)

~~redukálja~~ oxidálja ~~oxidálószer~~ ~~redukálószer~~

A klór a festék anyagát ~~oxidálja~~, mivel a klór jó ~~redukálószer~~ (2)

~~redukálja~~ oxidálószer

Összesen: **11 pont**

5. feladat

1. Ülepítés   2. Választóvíz   3. Elsőrendű (vagy erős)   4. Gáz   5. Hypo (hipó)   6. Átalakul
7. Zöld   8. Halogének   9. Amorf   10. Többszörös   11. Állandó   12. Savas (12)

a) üvegházhatás (1)

b) Az Földet körülvevő „üvegház” megvédi a világűr hidegétől a Földet. (2)

c) Az üvegház-hatású gázok feldúsulása a légkörben a légkör felmelegedését okozhatja. (2)
(Minden hasonló értelmű válasz elfogadható.)

Összesen: **17 pont**

6. feladat

a)

A kénsavat kell óvatosan a vízbe önteni (1), állandóan kevergetve (1).**Fordított esetben a víz felforrna és kifröccsentené a tömény kénsavat, ami sérülést okozna (1).**

(3)

b)

A táblázat alapján az oldat 65,20 tömeg%-os lett. (1)

50 cm³ tömény kénsavoldat tömege: $m = 50 \text{ cm}^3 \cdot 1,84 \text{ g/cm}^3 = 92 \text{ g}$. (1)Ebben van: $92 \text{ g} \cdot 0,98 = 90,16 \text{ g}$ tiszta kénsav. (1)A hígított oldat tömege: $90,16 \text{ g} : 0,652 = 138,3 \text{ g}$. (2)A hozzáadott víz: $138,3 \text{ g} - 92 \text{ g} = 46,3 \text{ g}$, azaz **46,3 cm³**. (2)A kapott oldat térfogata: $138,3 \text{ g} : 1,56 \text{ /cm}^3 = \mathbf{88,6 \text{ cm}^3}$. (1)Összesen: **11 pont****7. feladat**

a)

1,00 g X elem 3,44 g klórral reagál (1)

1 mol X elem (y g) reagál 3 · 35,5 g klórral

 $y = 106,5 \text{ g} : 3,44 \text{ g} = 31 \rightarrow$ az ismeretlen X elem a foszfor: **P**. (2)A **B** vegyület képlete:1,00 g P anyagmennyisége: $1/31 \text{ mol} = 0,03226 \text{ mol}$ .A **B** vegyületben van 5,73 g klór: $5,73 \text{ g} : 35,5 \text{ g/mol} = 0,1614 \text{ mol}$. $0,1614 \text{ mol} : 0,03226 \text{ mol} = 5$ -szörös a klór anyagmennyisége: **PCl₅**. (3)

vagy:

1,00 g P reagál 5,73 g klórral,

31,0 g P z klórral

Ebből $z = 177,63 \text{ g}$ 177,63 g klór anyagmennyisége: 5,00 mol; **B** képlete: **PCl₅**. /3/(Ha feltételezi a PCl₅-öt és bebizonyítja, akkor is jár a pont.)

b)

A vízzel való reakcióban foszforsav keletkezik:

 $\text{PCl}_5 + 4 \text{ H}_2\text{O} = \text{H}_3\text{PO}_4 + 5 \text{ HCl}$ (2)

c)

0,03226 mol PCl₅0,03226 mol **foszforsav**vá alakul,ennek **tömege**: $0,03226 \text{ mol} \cdot 98 \text{ g/mol} = \mathbf{3,16 \text{ g}}$ (2) $4 \cdot 0,03226 \text{ mol} = 0,129 \text{ mol}$ vízzel reagál,ennek tömege: $0,129 \text{ mol} \cdot 18 \text{ g/mol} = 2,32 \text{ g}$ (2)

vagy

1 mol P $\longrightarrow$ 1 mol PCl₅ $\longrightarrow$ 1 mol H₃PO₄

31,0 g 98 g

1,00 g $\frac{98}{31} \text{ g} = \mathbf{3,16 \text{ g H}_3\text{PO}_4}$ /2/98 g H₃PO₄ keletkezéséhez kell 4 mol, azaz 72 g víz, $\frac{98}{31} \text{ g} = 3,16 \text{ g H}_3\text{PO}_4$ " $\frac{72}{31} \text{ g} = 2,32 \text{ g víz}$ /2/A foszforsav oldószere: $10,0 \text{ g} - 2,32 \text{ g} = 7,68 \text{ g víz}$ (1)Az **oldat tömege**: $7,68 \text{ g} + 3,16 \text{ g} = \mathbf{10,84 \text{ g}}$,így a H₃PO₄-oldat tömegszázalékos savtartalma: $3,16 \text{ g} : 10,84 \text{ g} = 0,2915$, azaz **29,2%**. (2)Összesen: **15 pont**

8. feladat

a)

150 cm³ sósav tömege: $150 \text{ cm}^3 \cdot 1,16 \text{ g/cm}^3 = 174 \text{ g}$. (1)

benne lévő HCl tömege: $174 \text{ g} \cdot 0,320 = 55,68 \text{ g}$. (1)

anyagmennyisége: $55,68 \text{ g} : 36,5 \text{ g/mol} = 1,525 \text{ mol}$. (1)

$\text{NaOH} + \text{HCl} = \text{NaCl} + \text{H}_2\text{O}$ (1)

Az egyenlet alapján

1,525 mol NaCl keletkezik (és 1,525 mol víz, és 1,525 mol NaOH közömbösödik). (1)

Az 1,525 mol NaCl tömege: $1,525 \text{ mol} \cdot 58,5 \text{ g/mol} = 89,24 \text{ g}$. (1)

Így az oldatban maradt: $89,24 \text{ g} - 10,0 \text{ g} = 79,24 \text{ g}$ só. (1)

b)

79,24 g só 0 °C-on telített oldatban van, (1)

tehát a sóoldat víztartalma: $100 \text{ g víz} : 35,0 \text{ g só} = x : 79,24 \text{ g só} \rightarrow x = 226,4 \text{ g víz}$. (1)

A sósavban volt: $174 \text{ g} - 55,68 \text{ g} = 118,32 \text{ g víz}$. (1)

A reakció során keletkezett 1,525 mol víz tömege: $1,525 \text{ mol} \cdot 18 \text{ g/mol} = 27,45 \text{ g}$. (1)

A NaOH-oldat víztartalma: $226,4 \text{ g} - 118,32 \text{ g} - 27,45 \text{ g} = 80,63 \text{ g víz}$ volt. (2)

Az közömbösítés szerint 1,525 mol NaOH tömege: $1,525 \cdot 40 \text{ g} = 61,0 \text{ g}$. (1)

Az NaOH-oldat

tömege: $80,63 \text{ g} + 61,0 \text{ g} = 141,63 \text{ g}$,

összetétele (NaOH-tartalma): $61,0 \text{ g} : 141,63 \text{ g} = 0,431$, vagyis **43,1 tömeg%**. (2)

Összesen: 16 pont

**Felterjeszthetők a legalább 80 pontot elért dolgozatok,
illetve megyéknént a legjobb 10 dolgozat.**